

Tomaz Šalamun

Acquedotto

Moral bi se roditi leta 1884 v Trstu,
na Acquedottu, pa se nisem mogel.
Spomnim se trinadstropne rožnate hiše,
v pritličju je bil salon s pohištvom,
in svojega pranonta, svojega očeta,
kako je vsako jutro napeto in pozorno
prebiral borzne novice, puhal dim cigare
v zrak in bliskovito računal.
Ko sem bil že štiri mesece v trebuhu svoje
pranone, je bila seja, ki je moj
prihod odložila za dve generaciji,
odločitev zapisala, dala svetleči list
papirja v kuverto, kuverto zapečatila
in jo poslala v dunajski arhiv.
Spomnim se, da sem po odločitvi potoval
nazaj proti svetlemu, bil tam obrnjen na
trebuh in videl, kako je visoki, starejši
moški godrnjal, premerjal police, vzel nekoga
iz sosednje police in ga za glavo precej
močno porinil proti zračni drči.
Občutek sem imel, da imam sedem let,
zamenjava, moj nono,
pa da je malo starejši, devet ali deset.
Bil sem pomirjen, obenem so me pa ti dogodki
pretresli.
Spomnim se, da sem nekaj časa hiral,
verjetno zaradi premočne svetlobe,
potem pa so se pljuča kot nekakšne torbe
lepo prijele, prišel je dan,
ko sem dosegel potrebni tonus in zaspal.
Vedel sem, da je spodaj moje telo
in sem ga v spanju večkrat videl.
Bilo je mož počasnih kretenj, z brki,
vse življenje fantast, čeprav bančnik.

Andraž

Moj brat stopi gol, lep kot deviški vrelec
v dvorano in ubije jagnje iz ljubezni:
jemo in preišljujemo sliko.
Sani zarjavijo čez poletje, nebo se zniža

in postane vlažno, zemlja rodi jagode.
Vojaki stojijo lačni
med narcisami rumenimi kot noč,
jasna, jasna straža;

roloji so spuščeni in zaklenjeni,
markacija pelje v gore, v Trnovski gozd,
o, Čaven, zrak nabit z angeli,

krediti armade, kruh, kruh,
o, Sibila, razlita, strnjena barva,
nepremično, nespremenljivo hrepenenje.

Cvet in kri

Sad sem, ki mu poka koža,
kontejner, zagrabljen z žerjavom.
Galebi so krvoločni in lačni,
njihovo spukano perje se niža, ko
grem jaz gor. Treski, svileni treski
v zmrznjenem žrelu ladje, med
zarjavelimi drsnimi vrati tankerja.
Kaj delam tu, če mi poka šiv?
S čim naj namažem svoje podplute rame?
Hej, kurjaček, glavo sem ti sprešal
pod stropom, ker sem zadihal. Tvoji
udi, zmečkani na rjavi kovini, ne
grejo več dol. Komarja ujamejo v olje.
Na palico pribijejo škatlo Ilirije,
in ko se pokrov pritisne ob strop,
kam naj gre, če ne vanj? Kot star,
na pol posivel drek muhe na žarnici si.
Ali naj mečemo kopja? Nimam orodja.
In ogromen kovček s škripcem, ki se
bliža, nima ničesar. Prekladan sem.
Stroji me položijo na drugi dok.
In od tam naprej z vlakom po
temnih tunelih in vlažnih soteskah,
ali pa v soncu, soncu med žitnimi klasi,
uro preden ugasne obok in zagorijo
luči avtov in hiš. Kako naj se
spomnim nate, kurjaček, saj sem
skoraj že raztovorjen. Še preklada,
dve, še razdalja za peš in potem
tista bližina s srcem, ki jo pokažeš
z roko. Ped. Ped. Poudariš, udariš po
lesu kot na klavir in ton zmeriš.
Sladko sluhu vzame Pitagora.

Dolmen

O pogled z okna, ob zori,
z desetega nadstropja na morje,
svetilnik in parnike v Saint-Nazairu.
Isti pogled: Keller Bar, konec Christopher
Street, na prekooceanke, ki drsijo po
Hudsonu tu kot po Loiri.
Tu olimpijski in počasen, tam
sočen in frišen in črn,
črnc, ki mi je jokal v naročju,
me je pripeljal tja.
Usta črncev so bolj svileno rdeča kot usta
belcev, bolj mehka, bolj strašna, bolj
nežna in globlja. Bolj podobna gobcem
teličkov na Krasu, ki umrejo
nedolžni, še preden jih zakoljejo.
Ti si moj kamen, Kosovel.
Smola, štriki, planke,
katran in tiho drsenje gum.
Bolj se sliši kot pljuskanje morja.

Kovanec, ki se tiho vrtil, padaš in se dvigaš v
alkoholu, ne sikaš ti, sika nafta.
Zakaj v jatah in zakaj kričijo?
Trgajo se. Soda raztrga pogled.
Dokler se spet ne poleže zelena,
o pliš kroglic.
S kredo se palice komaj dotakneš.
Morje za stekli je drugi pol trka in ga
popije. Ljudje se res trgajo.
Trgajo kot bi se trgale rute. Ta kontinent je
velik. Če ti zagrabi pljuča, ti jih lahko
zmečka. Tu je Atlantik
masiven in siv, napajan z
Loiro. Kamni, razbrazdani kot večnost in
stari. Ob Hudsonu sveže zveri,
druga ob drugi trgajo gore, hlastno,
morje je še premlado, da bi pomirjalo.

Jabolko

kakšen eros? kakšen dom?
vali se potreata, prst zemlje
gozdovi, svetla para noči
dim, površino morja imenujemo dim
kdo se valja v kleti?
kdo vzdržuje lakoto neba?
kam bomo dali uhane? utrujene mornarje?
kot bi svetloba sama opisala kako odtrgamo jabolko,
kako ga poduhamo, žival na preži
kako tintni svinčniki, led zrcal
z rok se spuščajo oblaki, kdo zapeljuje ogenj v noč?
kdo ve za glino? viharje? nalaganje peči?
čreda toplih lačnih kramarjev
utiranje navad, lenih smrčkov
pisave téta zbite v skupne prostore rož
para! para seli duše! tkanine
prelamljanje skritih drsenj
opice so lačne, kurirji so lačni
darovi ližejo jermene, princip drhti
leže bom grabil ribe, suho barvo drobtin
mečevalce, baročne kaskaderose, kolibe ust
poglejte razrahljano vezje sveta, opite murne
torbice iz jelenov, strašne otroke
prerivanje v orbitah, propadanje nepreciznih leg
vratolomni skoki, v višinah strelci orlov
sive rute, reke angelov, prebodene maline
na zemlji ne pilimo plamenov, ne slutimo božjih hramov,
ne obračamo dlani
na zemlji trepetamo, rušimo vode, hranimo dim
v temi držimo roko nad lakoto sonca

Pojdi

Pojdi.
Zdrobi in obriši čisto luč.
Vstopi v čisto luč.
Tam je in vihra kot zastava.

Klečí.
Pretopiti ni treba čisto nič.
Povsod je, v vlagi.
V beli škrgi srebrne niti.

Reklo stoji: aja te.
Nosek lahko narediš iz luči.
Da diha ladje, grobove in zrak,
zid belega mi.

Lak

Usoda me vali. Včasih kot jajce. Včasih me
s šapami lomasti po bregu. Kričim. Upiram se.
Ves svoj sok zastavim. Ne smem tega delati.
Usoda me lahko utrne, to sem že začutil. Če

nam usoda ne piha na dušo, zmrznemo v hipu.
Preživljal sem dneve v strašni grozi, da sonce
ne bo več vzšlo. Da je to moj poslednji dan.
Čutil sem, kako mi svetloba polzi iz rok, in če

ne bi imel v žepu dovolj quarterjev in bi Metkin
glas ne bil dovolj mil in prijazen in konkreten
in stvaren, bi mi duša ušla iz telesa, kot mi

enkrat bo. S smrtjo je treba biti prijazen. Vse
je skupaj v vlažnem cmoku. Domovanje je, od koder
smo. Živi smo samo za hip. Dokler se lak suši.